

Det kongelige kulturdepartement

Vår ref.: 201705285-5

Lillehammer, 29. november 2019

Deres ref.:

Høringssvar NOU 2019:9 Fra kalveskinn til datasjø - Ny lov om samfunnsdokumentasjon og arkiver

Oppland fylkeskommune viser til høringsbrev av 01.07.2019. Innlandet fylkeskommune vil ha felles dokumentforvaltning under IKT-seksjonen og eget depot for historiske arkiver ved Innlandet fylkesarkiv fra 01.01.2020. Nåværende Fylkesarkivet i Oppland er vertskommune for IKA Opplandene som omfatter 44 deltakerkommuner i Hedmark, Oppland og Akershus og er fylkeskoordinerende institusjon for privatarkiver fra regionen. Fra 2020 vil Innlandet fylkesarkiv ivareta disse regionale oppgavene.

Arkivlovutvalget viser til at lovutkastet skiller seg fra gjeldene arkivlov på noen områder;

- *Virkeområdet utvides. Utvalget foreslår at dagens arkivplikt for statlige, fylkeskommunale og kommunale virksomheter utvides til også å gjelde selvstendige offentlige virksomheter; selvstendige virksomheter hvor staten, fylkeskommuner eller kommuner har mer enn halvparten av eierandelene; virksomheter hvor staten, fylkeskommuner eller kommuner velger mer enn halvparten av medlemmene i virksomhetenes øverste organer; og andre virksomheter når de treffer enkeltvedtak og utferdiger forskrift. Utredningens kapittel 8 og § 2 i utvalgets lovutkast.*
- *Virksomhetene pålegges dokumentasjonsplikter. Utredningens kapittel 9 og kapittel 14 og del II i lovutkastet.*
- *Virksomhetene pålegges krav til dokumentering av automatisert rettsanvendelse. I tillegg legges det opp til at dokumentering av ekstern kommunikasjon helt eller delvis kan automatiseres. Utredningens kapittel 15 og §§ 8 og 10 i utvalgets lovutkast.*

Postadresse:

Fakkalgården, Vormstuguv. 40

2624 LILLEHAMMER

Org. nr: 961382335

Besøksadresse:

Fakkalgården, Vormstuguv. 40,
Lillehammer

Bankkonto: 2000 09 50018

E-post:

Saksbehandler:

Marit Hosar

Telefon:

E-post: Marit.Hosar@oppland.org

- *Journalføringsplikten i gjeldende arkivforskrift utgår. Utvalget viser til at krav til åpenhet og etterprøvbarehet kan ivaretas med andre metoder enn gjennom innsyn i virksomhetenes journaler. Utvalget foreslår at bestemmelsene om journalføring inntil videre hjemles i offentlighetsloven. Utredningens kapittel 16*
- *Fylkeskommunene får et lovfestet ansvar for å koordinere arbeidet med private arkiv Av regional verdi. § 34, 2 i lovutkastet.*

Vår generelle kommentar:

Lovutkastet tar tak i sentrale utfordringer innen dokumentforvaltning og arkiv. Lovutkastet er tilpasset den digital forvaltningen og tydeliggjør skillet mellom begrepene dokumentforvaltning og arkiv. Erfaringer fra de siste årene der viktige offentlige oppgaver utføres av egne foretak/IKS/AS viser behovet for en regulering av loven bl.a. for å sikre at viktig rettighetsdokumentasjon ikke går tapt.

Lovutkastet har også fokus på tilgjengeliggjøring av dokumentasjonen, og klargjør bedre arkivinstitusjonene samfunnsansvar.

Lovutkastet har en språkdrakt som klar og tydelig på tvers av faglige skillegrenser.

Vi har lenge ventet på en oppdatert lov som tar hensyn til dagens og kommende tiders arbeid med dokumentforvaltning og arkiv. Vi vil i vårt høringsvar kommentere noen punkter. Vi ser behov for nærmere definisjoner på enkelte punkt, og ser fram mot lovproposisjonens klargjøringer. Vi ønsker også å understreke behovet for en bredere anlagt arkivmelding for en nasjonal arkivstrategi som ansvarliggjør de ulike forvaltningsnivåene og inneholder klare satsingsområder og utvikling av disse.

Lovforslaget

§1: Lovens formål

Lovens formål legger vekt å sikre dokumentasjon om samfunnet og at arkivene skal brukes til å forstå samtid og fortid. Det legges vekt på Norge som rettstat og demokratisk deltakelse. Brukerperspektivet er med, at kildene/arkivene skal være tilgjengelig. Den nye formålsparagrafen har den bredden vi mener er nødvendig.

§ 2: Virkeområde

Utvalget har her tatt et veldig viktig grep som støttes. I de siste årene har flere viktige offentlige oppgaver blitt utført av selvstendige virksomheter. Når lovpålagte oppgaver er overført til f.eks. et IKS, kan man nærmest uttrykke det slik at det offentlige har organisert seg bort fra arkivplikten om det ikke er inngått avtale som sikrer dokumentasjonen. Digitaliseringen kan også medføre en fare for at ansvaret for arkiv svekkes, da informasjonen lagres i en skyløsning hvor langtidslagringen ikke er godt nok dekket. Med denne paragrafen blir det hullet nå tettet. Men her trengs også konkretiseringer, bl.a. for hvordan en kommune/fylkeskommune skal ivareta arkivfunksjonen for «sitt» materiale i sentrale/fellesløsninger, gjerne på tvers av forvaltningsnivåene.

Vi mener det er helt nødvendig at virkeområdet utvides. Konsekvensene er store om lovpålagte oppgaver ikke blir dokumentert, f.eks. elevmapper fra private skoler og barnehager, infrastruktur innenfor vann- og avløp og energisektoren, jernbane m. fl.

Vi ser også at utvidelse av virkeområdet vil medføre noen utfordringer da kommuner og fylkeskommuner får ansvar og plikter for arkiver de selv ikke har hatt dokumentasjonsansvaret for. Det vil medføre økte kostnader og oppgaver for kommuner og fylkeskommuner samt flere arbeidsoppgaver for depotinstitusjonene. Men denne utvidelsen er helt nødvendig for å sikre rettsikkerheten og en bredere samfunnsdokumentasjon.

§ 5: Definisjoner

Med forslaget harmoniseres paragrafen med internasjonalt regelverk. Det er positivt og nødvendig. Vi støtter definisjonene og skillet mellom dokumentasjon og arkiv. Arkivbegrepet var tidligere for omfattende og hadde flere betydninger. Med lovens forslag vil arkiv kun være begrepet som brukes når dokumentasjonen er overført til en arkivinstitusjon.

Kap II. Plikt til å dokumentere og til å bevare dokumentasjon.

§ 6 – 15: Lovutvalget foreslår å innføre krav om at virksomhetene skal vedta en dokumentasjonstrategi og beskriver dokumentasjonspliktene forholdsvis detaljert. Vi støtter de enkelte paragrafene, men støtter Arkivverkets bemerkning i sin høringsuttalelse der de skriver at loven må gi rom for utvikling av hvordan dokumentasjonen sikres og hva som skal dokumenteres. At det er prosessene som skal dokumenteres, støtter vi. Vi støtter forslaget til de enkelte paragrafene uten ytterlige kommentarer.

Vi ser at særlig § 8 kan by på utfordringer i dokumentasjon av de ulike medier for kommunikasjon, men merknadene til lovteksten konkretiserer oppgavene.

IV: Særlig om personopplysninger

§22: Vi støtter lovforslaget som lovregulerer hvem som er behandlingsansvarlig. Og vi støtter at informasjon om behandlingsansvaret offentliggjøres. Databehandleravtalene regulerer ansvaret for eksempel mellom en kommune og arkivinstitusjon. Vi kan derimot ikke se hensikten med at selve avtalen og protokoll for behandlingsaktiviteter skal publiseres.

§24: Behandling av personopplysninger for arkivformål i allmennhetens interesse.

I pkt 1 fastslås at Nasjonalarkivet, kommuner, fylkeskommuner og offentlig eide arkivinstitusjoner kan være behandlingsansvarlig av personopplysninger i allmennhetens interesse. Vi oppfatter Arkivformål i allmennhetens interesse som et arkivfaglig begrep, og har derfor problemer med at det er Datatilsynet som skal godkjenne andre virksomheter som kan ha slikt ansvar. Her mener vi at Nasjonalarkivet bør ha ansvaret, men at Datatilsynet skal uttale seg. Begrunnelsen er nettopp det arkivfaglige standpunktet, samt at Nasjonalarkivet gjennom sitt kontaktnett med de fylkeskoordinerende institusjonene og arkivstatistikken har god oversikt over de ulike oppbevaringsinstitusjonene, f. eks. museer som oppbevarer og håndterer arkiver med personopplysninger.

V: Langtidslagring og tilgjengeliggjøring av arkiver

Vi støtter lovutvalgets formuleringer av § 26 – 29

§ 29 åpner for mediekonvertering av analogt materiale, og påfølgende destruksjon/sletting av det ikke-digitale mediet for arkiv fra 1951 eller senere, så langt gitte kriterier er oppfylt. Etter dagens regelverk må dette godkjennes av Riksarkivaren. Vi støtter at dette nå er en del av lovteksten.

Vi erfarer at dette er et tema hvor spørsmål oppstår. Vi ser derfor behov for nærmere konkretisering. Vi ser noen utfordringer bl.a. med enkelte eiendomsarkiver som inneholder noen få mapper som er eldre enn 1950. Er det fornuftig å kassere kanskje 99% av materialet og iverksette en omfattende jobb med å plukke ut noen få mapper som er eldre enn 1950?

For kommunal sektor bør årstallet 1951 vurderes, da de store endringer i kommunal sektor skjer noe senere, bl.a. med innføring av kommuneloven av 1992. Mediekonvertering medfører store utfordringer og kostnader for kommunene. Det positive er tilgjengeligheten til materialet, da det åpner for gode innsynsløsninger, samt at destruksjon/sletting av store serier er plassbesparende.

VI: Private arkiver

Lovutkastet lovfester nå ansvaret for private arkiver. Fylkeskommunene er gitt ansvaret for å koordinere arbeidet med regionens verneverdige privatarkiver. Fylkeskommunene erstatter nå ansvaret de fylkeskoordinerende institusjonene til nå har hatt.

Vi støtter fordelingen av ansvar mellom Nasjonalarkivet og det regionale nivået/fylkeskommunene. Lovutkastet støtter opp om allerede innarbeidet praksis i Oppland, kommende Innland fylkeskommune, hvor fylkesarkivet har det koordinerende ansvaret og jobber tett opp mot andre aktører innen privatarkivfeltet.

Arbeidet med privatarkiver, som en viktig del av dokumentasjonen av samfunnsutviklingen, er en naturlig del av det regionale arkivansvaret. Til nå er få digitalt skapte privatarkiver bevart. Ved å ansvarliggjøre fylkeskommunene, i dialog med Nasjonalarkivet, tas et viktig grep for å sikre at digitale arkiver også blir bevart og gjort tilgjengelig for forskning.

I dag er det ulike organisatoriske modeller for hvordan fylkeskommunene ivaretar ansvaret med fylkeskoordinerende oppgaver. Ved å se fylkeskommunale, kommunale og private arkiver i en sammenheng, vil regionenes historie klarere komme til uttrykk.

§ 37: Særskilt verneverdige arkiver. Det nye i denne paragrafen er at både private og offentlige arkiver kan få status som særskilt verneverdige arkiv. Ansvaret er lagt til Nasjonalarkivet som definerer hva som er særskilt verneverdig. Her bør det være en dialog mellom det regionale nivået/fylkeskommunene og Nasjonalarkivet for å fange opp de viktige arkivene og sikre de.

VIII: Tilsyn, sanksjoner og straff

§42: Vi støtter muligheten for at Nasjonalarkivet kan iverksette sanksjon og ilegge bøter. Dette vil ventelig bidra til økt fokus og etterlevelse av regelverket slik vi ser det men personvernforordningen.

Det er et grep som kan brukes i særskilte tilfeller for å sikre at verdifull og viktig informasjon for samfunnet blir ivaretatt på en lovmessig måte.

Journalplikten

I kap. 16 foreslås at kravet til journalplikt utgår fra arkivloven, og overføres til offentlighetsloven som regulerer plikten til å gi innsyn i dokumentasjonen.

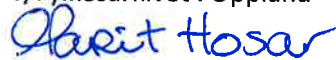
Vi støtter her Arkivverket anbefalinger om "*Plikten til å føre journal som en del av arkivarbeidet bør fases ut, men ikke før nye løsninger er utviklet og kommet på plass*".

Dagens sak-/arkivløsninger følger NOARK som muliggjør bruk av "standardiserte" innsynsløsninger for effektivt søk og gjenfinning i materialet i depot.

En mulig konsekvens av å utvikle en standardisert elektronisk journal kan være at det ikke lenger kan benyttes standardiserte løsninger for søk og gjenfinning i historisk arkivmateriale. Behovet for utvikling og forvaltning av flere skreddersydde løsninger er en mulig konsekvens. Muligheten for innsyn i forvaltningens saksdokumenter vil kunne bli svekket dersom dagens journal ikke blir erstattet med noe tilsvarende.

Utvalget peker i utredning på at dokumentasjonen skapes utenfor dagens journalføringsplikt. Vi anbefaler at det i det videre arbeidet med loven ser nærmere på hvilke løsninger kan erstatte funksjonene journalen har i dag.

Med hilsen
Oppland fylkeskommune
v/Fylkesarkivet i Oppland

Marit Hosar

fylkesarkivar